

การพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ โดยใช้การเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตและตัวแบบสัญลักษณ์

THE DEVELOPMENT OF KWAM-MEE-NAMJAI (GENEROSITY) OF GRADE FIVE STUDENTS IN THE PHIBOONUPPATHUM SCHOOL THROUGH LEARNING FROM LIVE MODELS AND SYMBOLIC MODELS

ปวรี กาญจนภี *

Pawaree Kanchanapee

ดร.วรรณิ เจตฉามนงนุช **

Wannee Jetchamnongnuch, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลของการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตและตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีต่อการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 114 คน นักเรียนถูกสุ่มเพื่อเข้าร่วมกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีนักเรียนกลุ่มละ 38 คน กลุ่มทดลองที่ 1 เรียนรู้ความมีน้ำใจผ่านตัวแบบมีชีวิต กลุ่มทดลองที่ 2 เรียนรู้ความมีน้ำใจผ่านตัวแบบสัญลักษณ์ กลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกฝนใดๆ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความมีน้ำใจ งานวิจัยนี้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังการทดลองไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม ของคะแนนความมีน้ำใจก่อนการทดลอง หลังการทดลองครั้งที่ 1 และหลังการทดลองครั้งที่ 2 2) ไม่พบความแตกต่างระหว่างคะแนนความมีน้ำใจก่อนการทดลอง หลังการทดลองครั้งที่ 1 และหลังการทดลองครั้งที่ 2 ภายในกลุ่มทดลองที่ 1 แต่พบความแตกต่างระหว่างคะแนนความมีน้ำใจหลังการทดลองครั้งที่ 2 สูงกว่าคะแนนความมีน้ำใจก่อนการทดลองภายในกลุ่มทดลองที่ 2

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: pawaree_kan@hotmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: wannee_krukim@yahoo.com

ISSN 1905-4491

Abstract

This research is a quasi-experimental study. The purpose was to study and compare the effects of learning from live and symbolic models the development of *Kwam-Mee-Namjai* (a sense of generosity) in grade five students at the Phiboonuppathum School. The subjects were 114 grade five students in Phiboonuppathum School. The study took place in the second semester of 2009. Students were randomly assigned to two experimental groups and one control group. Each group contained 38 students. Experimental group 1 was instructed in the concept of *Kwam-Mee-Namjai* from live models. Experimental group 2 was given instruction in *Kwam-Mee-Namjai* from symbolic models. The control group received no training in the concept. The measure used in this study was a *Kwam-Mee-Namjai* questionnaire. One-Way ANOVA and One-Way repeated measure ANOVA were employed for data analysis. The results of the study show: 1) After the instruction period, there were no significant differences between experimental groups 1 and 2 and a control group on posttest and delayed-posttest scores of *Kwam-Mee-Namjai*. 2) Pretest, posttest, and delayed-posttest scores from the *Kwam-Mee-Namjai* test of experimental group 1 did not differ significantly. However, the delayed-posttest scores of experimental group 2 were significantly higher than pretest scores.

คำสำคัญ : ตัวแบบมีชีวิต/ตัวแบบสัญลักษณ์/ความมีน้ำใจ

Keywords : LIVE MODEL/SYMBOLIC MODEL/ KWAM-MEE-NAMJAI (GENEROSITY)

บทนำ

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาส่วนหนึ่งให้จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ในด้านต่างๆ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างมนุษย์ให้สมบูรณ์พร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ ผ่านทางระบบการศึกษาค้นเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อพื้นฐานการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545) รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ซึ่งประกอบด้วย ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และความมีน้ำใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) รวมถึงนักจิตวิทยาเองก็ได้พยายามคิดที่จะช่วยปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น โดยพยายามหาทางปลูกฝังพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม ซึ่งพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม (Prosocial Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้แสดงตั้งใจจะช่วยเหลือผู้อื่น ตั้งใจทำงานให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน (Musses และ Eisenberg-Berg, 1977 อ้างถึงใน สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2550) โดยนักจิตวิทยาที่ศึกษาพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม คือ นักจิตวิทยาที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา (Social Cognitive Theory) ซึ่งถือว่าพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม เป็นพฤติกรรมที่เด็กเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบ เช่น เมื่อเด็กเห็นเพื่อนแสดงพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม เด็กจะเกิดการเรียนรู้และแสดงพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมด้วย โดยมีผู้วิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม เช่น การวิจัยเพื่อพัฒนาความกรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การช่วยเหลือแบ่งปันและการร่วมมือซึ่งกันและกัน (Bar-Tal, 1976; Eisenberg-Berg, 1982; Stuab, 1979, อ้างถึงใน สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2550) ดังจะเห็นได้ว่าถ้ามีการทำวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมในประเทศไทยบ้างก็

จะมีประโยชน์มาก เพราะพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมบางประการ เช่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นพฤติกรรมที่คู่วัฒนธรรมของไทยเรามาตั้งแต่โบราณ สมควรที่จะรักษาไว้ให้คงอยู่ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2550)

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่างประเทศและงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม (Robert, Ross และ Robert, 1977; Chimezie, 2005; Rachel, Nancy และ Mark, 2009; Richard และ Charies, 2007; พิมพ์ไธ ทองไพบูลย์, 2528; รังสิมันต์ สุนทรไชยา, 2536; ประทีป กระจายพันธ์, 2538; เดือนเด่นหล้า ชัยปริญญา, 2539; ประภาพร มั่นเจริญ, 2544; รัตนภรณ์ พลชา, 2544; กรุณา ศรีแสน, 2546; วิภาวี วงศ์อินทร์, 2546; พระมหาชยันต์ แสนโบราณ, 2547; สิริพร ปุรินท์, 2547) พบว่ามีการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมเป็นจำนวนมาก เช่น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์สุจริต เป็นต้น หากแต่ยังไม่ครบตามคุณธรรม 8 ประการ ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ความมีน้ำใจและเมื่อผู้วิจัยศึกษางานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ (Jon, 2005; Gena, Couloura และ Kymissis, 2005; Stephanie, Michelle, Maria และ Etienne, 2008) พบว่าการวิจัยต่างประเทศไม่ได้เป็นการวิจัยความมีน้ำใจโดยตรง ตามที่ผู้วิจัยนิยามขึ้น แต่เป็นการพัฒนาพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมด้านอื่นๆ เช่น การให้อภัย การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงหรือมีบางลักษณะเป็นส่วนหนึ่งของความมีน้ำใจที่ผู้วิจัยนิยามขึ้น และเมื่อผู้วิจัยศึกษางานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ (เอษณีย์ ฉัตรวิทยานนท์, 2537; ชรัยนาท จิตต์บรรเทา, 2538; อาคม หงษ์ทอง, 2539; สุกัญญา ภูริยะพันธ์, 2540; ถวิลวัลย์ อัมรินทร์, 2543; มยุรี เสมใจดี, 2546) พบว่าการพัฒนาความมีน้ำใจส่วนมากเป็นการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การใช้สถานการณ์จำลอง และการใช้กรณีตัวอย่าง เป็นต้น หากไม่พบการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้การเรียนรู้จากตัวแบบ ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้การเรียนรู้จากตัวแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความมีน้ำใจอีกวิธีการหนึ่ง นอกจากการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การใช้สถานการณ์จำลอง และการใช้กรณีตัวอย่าง ตามที่เคยมีงานวิจัยเสนอมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้จากตัวแบบและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ วัยรุ่น อายุระหว่าง 13-15 ปี ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตและตัวแบบสัญลักษณ์เพื่อพัฒนาความมีน้ำใจในวัยอื่น นอกจากวัยรุ่น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาลักษณะพัฒนาการทางจริยธรรมของวัยเด็กตอนปลาย พบว่าลักษณะพัฒนาการทางจริยธรรมของวัยเด็กตอนปลาย ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget (1932) และทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (1976) สรุปได้ว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลเป็นไปตามขั้นและขึ้นกับวัย ซึ่งเป็นผลจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม และจากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญา Bandura (1977) ได้อธิบายว่า การเกิดพฤติกรรมของบุคคลนั้นจะต้องประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนพฤติกรรม ส่วนความคิดและปัจจัยอื่นของแต่ละบุคคล และส่วนอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ซึ่งทั้ง 3 ทฤษฎีนี้มีความคล้ายคลึงกันตรงที่การเกิดพฤติกรรมของบุคคลนั้นจะต้องมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งลักษณะพัฒนาการทางจริยธรรมของวัยเด็กตอนปลายนั้น เด็กจะทำตามกฎเกณฑ์

จากความคาดหวังของคนอื่น เช่น ครอบครัว เพื่อน แสดงพฤติกรรมตามความคาดหวังของคนอื่น ถูกผิดจากการทำตามความคาดหวังของคนอื่น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยเด็กตอนปลาย ซึ่งเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมตามกฎเกณฑ์จากความคาดหวังของคนอื่น เช่น ครอบครัว เพื่อน แสดงพฤติกรรมตามความคาดหวังของคนอื่น ถูกผิดจากการทำตามความคาดหวังของคนอื่น ดังนั้นหากมีการนำทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิงพุทธิปัญญาโดยใช้การเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิต คือ เพื่อน และตัวแบบสัญลักษณ์ คือ การ์ตูน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมคือความมีน้ำใจ น่าจะทำให้เกิดการพัฒนาความมีน้ำใจได้เหมาะสมตามลักษณะพัฒนาการทางจริยธรรมของวัยเด็กตอนปลาย เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลของการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตและตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีต่อการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างผลของการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตและตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีต่อการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์

สมมติฐานการวิจัย

1. หลังการทดลองนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตและตัวแบบสัญลักษณ์จะมีความมีน้ำใจสูงกว่ากลุ่มควบคุม
2. หลังการทดลองนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตและตัวแบบสัญลักษณ์จะมีความมีน้ำใจสูงกว่าก่อนการทดลอง
3. หลังการทดลองนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตจะมีความมีน้ำใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่

1. การเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิต คือ เพื่อน
2. การเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ คือ การ์ตูน

ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ ความมีน้ำใจ

คือ การไม่เห็นแก่ตัว การช่วยเหลือผู้อื่น และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental designs) แบบมี 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิต กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ และกลุ่มควบคุม เรียนตามปกติ มีการวัดผล 3 ครั้ง คือ การวัดผลก่อนการทดลอง (Pretest) การ

วัดผลหลังการทดลอง ครั้งที่ 1 (Posttest) และการวัดผลหลังการทดลอง ครั้งที่ 2 (Delayed-posttest) โดยเว้นระยะเวลาหลังจากการวัดผลหลังการทดลองครั้งที่ 1 (Posttest) เป็นเวลา 2 สัปดาห์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 160 คน (จำนวน 4 ห้องเรียน ได้แก่ ป.5/1 ป.5/2 ป.5/3 และ ป.5/4) ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้ 1) เป็นโรงเรียนสหศึกษา 2) มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ 3) โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร 4) การเดินทางสะดวกปลอดภัย และ 5) ผู้บริหารและคณะครูยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 114 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) การจัดเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยผู้วิจัยทำฉลากจำนวน 4 ใบ ตามจำนวนห้องเรียนของประชากร จากนั้นจับฉลากครั้งที่ 1 ได้แก่ ป.5/2 เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการพัฒนาความมั่นใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิต จับฉลากครั้งที่ 2 ได้แก่ ป.5/3 เป็นกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการพัฒนาความมั่นใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ และจับฉลากครั้งที่ 3 ได้แก่ ป.5/4 เป็นกลุ่มควบคุม เรียนตามปกติ จำนวนกลุ่มละ 38 คน 2) ทดสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้แบบวัดความมั่นใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วัดผลก่อนการทดลอง (Pretest) โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความมั่นใจระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบ ประกอบด้วย 2 กิจกรรม ได้แก่

1.1 กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิต โดยใช้ตัวแบบมีชีวิต คือ เพื่อน จัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ใช้เวลาครั้งละ 30 นาที รวมจำนวนทั้งหมด 11 ครั้ง โดยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิต ประกอบด้วย ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ ครั้งที่ 2 การไม่ละเลยหน้าที่ของตนในการทำงานกับเพื่อน ครั้งที่ 3 การไม่แย่งที่คนอื่นในการเข้าแถว ครั้งที่ 4 การบริจาคเงินหรือสิ่งของให้แก่เพื่อน ครั้งที่ 5 การช่วยอธิบายเนื้อหาที่เพื่อนไม่เข้าใจ ครั้งที่ 6 การช่วยเพื่อนถือของ ครั้งที่ 7 การให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน ครั้งที่ 8 การปลอบใจให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีความทุกข์ ครั้งที่ 9 การปลอบใจไม่ซ้ำเติมเมื่อเพื่อนสอบได้คะแนนไม่ดี ครั้งที่ 10 การตั้งใจฟังเมื่อเพื่อนเล่าปัญหาส่วนตัวให้ฟัง ครั้งที่ 11 ปฐมนิเทศ

1.2 กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ โดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ คือ การ์ตูน จัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ใช้เวลาครั้งละ 30 นาที รวมจำนวนทั้งหมด 11 ครั้ง โดยแผนการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิต ประกอบด้วย ครั้งที่ 1 ปฐมนิเทศ ครั้งที่ 2 การไม่ละเลยหน้าที่ของตนในการทำงานกับเพื่อน ครั้งที่ 3 การไม่แย่งที่คนอื่นในการเข้าแถว ครั้งที่ 4 การบริจาคเงินหรือสิ่งของให้แก่เพื่อน ครั้งที่ 5 การช่วยอธิบายเนื้อหาที่เพื่อนไม่เข้าใจ ครั้งที่ 6 การช่วยเพื่อนถือของ ครั้งที่ 7 การให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน ครั้งที่ 8 การปลอบใจให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีความทุกข์ ครั้งที่ 9 การปลอบใจไม่ซ้ำเติมเมื่อเพื่อนสอบได้คะแนนไม่ดี ครั้งที่ 10 การตั้งใจฟังเมื่อเพื่อนเล่าปัญหาส่วนตัวให้ฟัง ครั้งที่ 11 ปักฉันทะ

2. แบบวัดความมีน้ำใจ ได้แก่ แบบวัดประเภทสถานการณ์ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดความมีน้ำใจ (เอชนีย์ ฉัตรวิทยานนท์, 2537; ชรียนาท จิตต์บรรเทา, 2538; อาคม หงษ์ทอง, 2539; สุกัญญา ภูริยะพันธ์, 2540; ถวิลวัลย์ อัมรินทร์, 2543) ทำให้ผู้วิจัยนำมาเป็นองค์ประกอบในการสร้างแบบวัดความมีน้ำใจโดยแบบวัดความมีน้ำใจ มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ การไม่เห็นแก่ตัว การช่วยเหลือผู้อื่น และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยการไม่เห็นแก่ตัว ใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามทฤษฎีพัฒนาพฤติกรรมเสริมสร้างสังคม โดย Eisenberg (1987, 1991, 1995) การช่วยเหลือผู้อื่น ใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามทฤษฎีพัฒนาการช่วยเหลือผู้อื่น โดย Darley และ Latane (1970) และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามทฤษฎีการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดย Hoffman (2001) และวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัดความมีน้ำใจ พบว่าแบบวัดความมีน้ำใจทั้งฉบับมีค่าความเที่ยงโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .826

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง (Pretest) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลองเป็นเวลา 1 วัน โดยในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2553 กลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม ทำแบบวัดความมีน้ำใจ ซึ่งใช้เวลาในการตอบแบบวัด 30 นาที

2. ดำเนินจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยตั้งแต่วันที่ 4 ถึง 18 กุมภาพันธ์ 2553 กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิต และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ ครั้งละ 30 นาที สัปดาห์ละ 5 วัน เป็นเวลาทั้งสิ้น 2 สัปดาห์ 1 วัน และในช่วงเวลาเดียวกันนี้กลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกใดๆ

3. เก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลองครั้งที่ 1 (Posttest) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลองครั้งที่ 1 โดยหลังเสร็จสิ้นการทดลองในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2553 กลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม ทำแบบวัดความมีน้ำใจ ซึ่งใช้เวลาในการตอบแบบวัด 30 นาที

4. เก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลองครั้งที่ 2 (Delayed-posttest) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลองครั้งที่ 2 โดย 2 สัปดาห์ หลังการทดลองครั้งที่ 1 (Posttest) โดยเก็บข้อมูลในวันที่ 2 มีนาคม 2553 กลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม ทำแบบวัดความมีน้ำใจ ซึ่งใช้เวลาในการตอบแบบวัด 30 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์คะแนนความมีน้ำใจก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิต กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ และกลุ่มควบคุม ที่เรียนตามปกติ โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

2. วิเคราะห์คะแนนความมีน้ำใจก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ภายในกลุ่มทดลอง ที่ 1 ที่ได้รับการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิต กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ และกลุ่มควบคุม ที่เรียนตามปกติ โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Way repeated measure ANOVA)

ผลการวิจัย

1. หลังการทดลองนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตและตัวแบบสัญลักษณ์มีความมีน้ำใจสูงกว่ากลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. หลังการทดลองนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตมีความมีน้ำใจสูงกว่าก่อนการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์มีความมีน้ำใจสูงกว่าก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. หลังการทดลองนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์มีความมีน้ำใจสูงกว่านักเรียนที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยนำอภิปรายผลการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์โดยใช้การเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตและตัวแบบสัญลักษณ์ ประกอบด้วย 4 หัวข้อได้แก่

1. การใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตเพื่อพัฒนาความมีน้ำใจ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตเพื่อพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ โดยใช้ตัวแบบมีชีวิต คือ เพื่อน ซึ่งผู้วิจัยจึงได้ขอความร่วมมือจากอาจารย์ประจำชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ ของกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนเพื่อใช้เป็นตัวแบบมีชีวิตในการพัฒนาความมี

น้ำใจ ซึ่งคัดเลือกลักษณะความมีน้ำใจที่ผู้วิจัยนิยามขึ้น โดยความมีน้ำใจ ประกอบด้วยทั้งหมด 9 ลักษณะ ได้แก่ 1) การไม่ละเลยหน้าที่ของตนในการทำงาน 2) การไม่แย่งที่คนอื่นในการเข้าแถว 3) การบริจาคเงินหรือสิ่งของให้แก่เพื่อน 4) การช่วยอธิบายเนื้อหาที่เพื่อนไม่เข้าใจ 5) การช่วยเพื่อนถือของ 6) การให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน 7) การปลอบใจให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีความทุกข์ 8) การปลอบใจไม่ซ้ำเติมเมื่อเพื่อนสอบได้คะแนนไม่ดี และ 9) การตั้งใจฟังเมื่อเพื่อนเล่าปัญหาส่วนตัวให้ฟัง ซึ่งตัวแบบมีชีวิตที่อาจารย์ประจำชั้นเป็นผู้คัดเลือกเพื่อใช้ในการพัฒนาความมีน้ำใจจะมีจำนวนทั้งหมด 9 คน ตามลักษณะค่านิยมของผู้วิจัย เพื่อนำมาใช้เป็นตัวแบบมีชีวิตในการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ตัวแบบมีชีวิตที่ใช้ในการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ ที่ได้รับคัดเลือกจากอาจารย์ประจำชั้นเพื่อนำมาเป็นตัวแบบมีชีวิตในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่มีคุณสมบัติที่จะเป็นตัวแบบมีชีวิตในการพัฒนาความมีน้ำใจตรงตามลักษณะทั้งหมด 9 ลักษณะที่ผู้วิจัยนิยามขึ้น แต่อาจจะไม่มีคุณสมบัติในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิต เช่น การพูดคุย หรือการสนทนากับนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตได้ดีเท่าที่ควร จึงทำให้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตไม่สามารถพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. การใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์เพื่อพัฒนาความมีน้ำใจ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์เพื่อพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ โดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ คือ การ์ตูน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกการ์ตูนที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมีน้ำใจ ตามความมีน้ำใจที่ผู้วิจัยนิยามขึ้น โดยความมีน้ำใจ ประกอบด้วยทั้งหมด 9 ลักษณะ ได้แก่ 1) การไม่ละเลยหน้าที่ของตนในการทำงาน 2) การไม่แย่งที่คนอื่นในการเข้าแถว 3) การบริจาคเงินหรือสิ่งของให้แก่เพื่อน 4) การช่วยอธิบายเนื้อหาที่เพื่อนไม่เข้าใจ 5) การช่วยเพื่อนถือของ 6) การให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน 7) การปลอบใจให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีความทุกข์ 8) การปลอบใจไม่ซ้ำเติมเมื่อเพื่อนสอบได้คะแนนไม่ดี และ 9) การตั้งใจฟังเมื่อเพื่อนเล่าปัญหาส่วนตัวให้ฟัง เพื่อนำมาตัดต่อให้มีเนื้อหาตรงตามลักษณะทั้งหมด 9 ลักษณะที่ผู้วิจัยนิยามขึ้น และดำเนินการตัดต่อการ์ตูนเพื่อใช้ในการพัฒนาความมีน้ำใจแต่ละลักษณะให้มีเวลาประมาณ 5 นาที ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำมาเป็นตัวแบบสัญลักษณ์โดยใช้การ์ตูนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า การ์ตูนที่ได้คัดเลือกมาใช้เป็นตัวแบบสัญลักษณ์ เป็นการ์ตูนที่สามารถเคลื่อนไหวได้ และมีสีสันสวยงาม สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ได้จริง หากแต่เนื้อหาของการ์ตูนที่นำมาตัดต่อ อาจไม่ตรงตามลักษณะของความมีน้ำใจตามลักษณะทั้งหมด 9 ลักษณะที่ผู้วิจัยนิยามขึ้น เนื่องจากการตัดต่อการ์ตูนอาจทำให้เนื้อหาบางส่วนในการ์ตูนไม่สามารถสื่อความหมายได้ตรงตามลักษณะของความมีน้ำใจที่ผู้วิจัยนิยาม

ขึ้น จึงทำการใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ไม่สามารถพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนได้ดีเท่าที่ควร

3. การวัดผลหลังการทดลองครั้งที่ 1 (Posttest)

การวิจัยในครั้งนี้ มีการวัดผล 3 ครั้ง คือ การวัดผลก่อนการทดลอง (Pretest) การวัดผลหลังการทดลอง ครั้งที่ 1 (Posttest) และการวัดผลหลังการทดลอง ครั้งที่ 2 (Delayed-posttest) โดยเว้นระยะเวลาหลังจากการวัดผลหลังการทดลองครั้งที่ 1 (Posttest) เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าการวัดผลหลังการทดลอง ครั้งที่ 1 (Posttest) ในกลุ่มควบคุม ที่เรียนตามปกตินักเรียนมีคะแนนความมีน้ำใจหลังการทดลองครั้งที่ 1 สูงกว่าก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงนำผลการวิจัยของกลุ่มควบคุมในครั้งนี้มาอภิปรายผลด้วย เนื่องจากกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่เรียนตามปกติไม่ได้รับการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้การเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตและตัวแบบสัญลักษณ์ หากแต่ยังพบการพัฒนาความมีน้ำใจระหว่างการวัดผลก่อนการทดลอง (Pretest) และการวัดผลหลังการทดลอง ครั้งที่ 1 (Posttest) คือ วัดผลหลังการทดลองทันทีอย่างชัดเจน จนทำให้เห็นความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อมูลของกลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติหลังการทดลองครั้งที่ 1 (Posttest) เพิ่มเติม เพื่อหาสาเหตุของการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนในกลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติ ผู้วิจัยพบว่า อาจเกิดจากในช่วงการวัดผลหลังการทดลองครั้งที่ 1 (Posttest) นักเรียนในกลุ่มควบคุมที่เรียนตามปกติได้รับการคัดเลือกจากทางโรงเรียนให้เป็นนักเรียนดีเด่นในด้านคุณธรรมและมีการมอบใบประกาศนียบัตรหน้าเสาธงด้วย จึงอาจส่งผลให้นักเรียนในกลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้การเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตและตัวแบบสัญลักษณ์ อาจจะได้รับพัฒนาความมีน้ำใจจากทางโรงเรียนจนทำให้คะแนนความมีน้ำใจของนักเรียนในกลุ่มควบคุมสูงขึ้นในช่วงการวัดผลหลังการทดลองครั้งที่ 1 (Posttest) จนทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างการวัดผลก่อนการทดลอง (Pretest) และการวัดผลหลังการทดลอง ครั้งที่ 1 (Posttest) ได้อย่างชัดเจน

4. การวัดผลหลังการทดลองครั้งที่ 2 (Delayed-posttest)

การวิจัยในครั้งนี้ มีการวัดผล 3 ครั้ง คือ การวัดผลก่อนการทดลอง (Pretest) การวัดผลหลังการทดลอง ครั้งที่ 1 (Posttest) และการวัดผลหลังการทดลอง ครั้งที่ 2 (Delayed-posttest) โดยเว้นระยะเวลาหลังจากการวัดผลหลังการทดลองครั้งที่ 1 (Posttest) เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าการวัดผลหลังการทดลอง ครั้งที่ 2 (Delayed-posttest) ในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์นักเรียนมีคะแนนความมีน้ำใจหลังการทดลองครั้งที่ 2 สูงกว่าก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงนำผลการวิจัยของกลุ่มทดลองที่ 2 ในครั้งนี้มาอภิปรายผลด้วย เนื่องจากกลุ่มทดลองที่ 2 เป็นกลุ่มที่ได้รับการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ มีคะแนนความมีน้ำใจการวัดผลก่อนการทดลอง (Pretest) และการวัดผลหลังการทดลอง ครั้งที่ 2 (Delayed-posttest) คือ เว้นระยะเวลากลับมาจากการวัดผลหลังการทดลองครั้งที่

1 (Posttest) เป็นเวลา 2 สัปดาห์ แตกต่างกันอย่างชัดเจน จนทำให้เห็นความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเกิดจากกระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบ ผู้สังเกตอาจจะไม่แสดงพฤติกรรมออกมาทันทีหลังจากสังเกตตัวแบบ โดยจะแสดงพฤติกรรมออกมาเมื่อพฤติกรรมนั้นมีคุณค่า เช่น อาจจะแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ตนเองได้รับรางวัล หรืออาจจะแสดงพฤติกรรมเพราะกลัวถูกลงโทษ เป็นต้น (Bandura, 1932) ซึ่งนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ อาจจะอยู่ในกระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบ คือ หลังการวัดผลการทดลองครั้งที่ 1 (Posttest) นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ อาจจะได้รับการพัฒนาความมีน้ำใจแล้วหากแต่ยังไม่แสดงพฤติกรรมออกมา เนื่องจากไม่เห็นคุณค่าของความมีน้ำใจ แต่อาจจะแสดงความมีน้ำใจหลังการวัดผลการทดลองครั้งที่ 2 (Delayed-posttest) เพราะนักเรียนได้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมนั้นมีคุณค่า เช่น อาจจะแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ตนเองได้รับรางวัล หรืออาจจะแสดงพฤติกรรมเพราะกลัวถูกลงโทษ จึงทำให้เกิดการพัฒนาความมีน้ำใจจนเห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างการวัดผลก่อนการทดลอง (Pretest) และการวัดผลหลัง การทดลอง ครั้งที่ 2 (Delayed-posttest)

ข้อเสนอแนะ

จากการอภิปรายผลข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ โดยใช้การเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตและตัวแบบสัญลักษณ์ ประกอบด้วย 2 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์มีค่าเฉลี่ยของความมีน้ำใจสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ สามารถพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ได้ จึงควรมีการนำกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ไปพัฒนาความมีน้ำใจ โดยจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือนำไปบูรณาการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อเป็นการช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาความมีน้ำใจอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า หลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์มีค่าเฉลี่ยของความมีน้ำใจสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ สามารถพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ได้ จึงควรมีการนำกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ไปพัฒนาความมีน้ำใจ ในโรงเรียนแห่งอื่นๆ เพื่อเป็นการช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาความมีน้ำใจ ได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิต โดยปรับปรุงในส่วนลักษณะของตัวแบบมีชีวิต คือ เพื่อน ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับคัดเลือกมาเป็นตัวแบบอาจมีคุณสมบัติตรงตามความมีน้ำใจที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น แต่อาจไม่มีคุณสมบัติในการพูดคุย สนทนา หรือทำกิจกรรมกับนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ได้ดีเท่าที่ควร จึงทำการใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบมีชีวิตไม่สามารถพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนได้เท่าที่ควร ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเสนอว่าควรมีการทำเกณฑ์เพื่อใช้ประเมินตัวแบบมีชีวิต เช่น มีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติที่กำหนด และมีการซักซ้อมตัวแบบมีชีวิตก่อนที่จะนำไปใช้ในการทดลองจริงให้มีลักษณะที่สามารถพูดคุย สนทนา และทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนในกลุ่มทดลองได้ทำเกณฑ์ที่กำหนด

2.2 ควรมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาความมีน้ำใจโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ โดยปรับปรุงในส่วนการคัดต่อการ์ตูน เพื่อนำมาใช้เป็นตัวแทนสัญลักษณ์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกการ์ตูนที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมีน้ำใจ เพื่อนำมาคัดต่อให้มีเนื้อหาและเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ ซึ่งการ์ตูนที่ได้คัดเลือกมาใช้ในการ์ตูนที่มีสีสันสวยงาม สามารถเคลื่อนไหว และมีการพูดคุย สนทนา แต่เนื้อหาที่นำมาคัดต่ออาจไม่มีความชัดเจน และตรงตามลักษณะของความมีน้ำใจ จึงทำการใช้กิจกรรมการเรียนรู้จากตัวแบบสัญลักษณ์ไม่สามารถพัฒนาความมีน้ำใจของนักเรียนได้เท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงเสนอว่าควรมีการคัดต่อการ์ตูนโดยเน้นให้มีเนื้อหาตรงตามลักษณะที่ต้องการ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรรณา ศรีแสน. 2546. ผลของการใช้หนังสือการ์ตูนตัวแบบ ต่อการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์). วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชรัยีนาท จิตต์บรรเทา. 2538. การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เดือนเด่นหล้า ชัยปริญญา. 2539. การปลูกฝังจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกวางโจนศึกษา อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ถวิลวัลย์ อัมรินทร์. 2543. การศึกษาความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่4 โรงเรียนมหิดลวิทยา
นุสรณ์ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประทีป กระจายพันธ์. 2538. ผลของการใช้ตัวแบบบุคคลจริงและบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนวิจิตรพิทยา จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทบริหารการศึกษา. สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประภาพร มั่นเจริญ. 2544. ผลของการใช้กิจกรรมพัฒนาความรู้สึกลึกและการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ที่มีต่อ
พฤติกรรมเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา.
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาสวัสดิการศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาชยันต์ แสนโบราณ. 2547. ผลของโปรแกรมการเสนอตัวแบบต่อลักษณะนิสัยทางจริยธรรมด้าน
ระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545. 2551. หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: <http://www.onec.go.th>. [27 มี.ค. 2552].
- พิมพ์ไธ ทองไพบูลย์. 2529. การเปรียบเทียบการเรียนรู้พฤติกรรมเอื้อเฟื้อของเด็กจากตัวแบบในนิทาน
ประกอบภาพกับตัวแบบในนิทานประกอบหุ่นมือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา.
ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มยุรี เสมใจดี. 2546. ผลของกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความมีน้ำใจต่อเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา.
สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รังสิมันต์ สุนทรไชยา. 2536. ผลของตัวแบบที่มีต่อพฤติกรรมการมีระเบียบวินัยในชั้นเรียนของนักเรียนวัย
ย่างเข้าสู่วัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนภรณ์ พลชา. 2544. ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบและ
ความมีระเบียบวินัยในการเรียนโดยใช้ตัวแบบบุคคลจริงให้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1
โรงเรียนภูกระดึงวิทยาคม อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา.
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิภาวี วงศ์อินทร์. 2546. ผลของการใช้ตัวแบบบุคคลจริงและเบี่ยงเบนพฤติกรรมต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพังทวยพัฒนศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทบริหารการศึกษา. สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2551. คุณธรรม 8 ประการ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.onec.go.th/>.
[27 มี.ค. 2552]

- สิริพร ปุรันค. 2547. การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ตัวแบบนิทานประกอบละครหุ่นเพื่อปลูกฝังพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุกัญญา ภูริยะพันธ์. 2540. การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความมั่นใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรางค์ ไคว่ตระกูล. 2550. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภารรณ ทองคำ. 2551. การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความมั่นใจของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มวิภาวดี สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาคม หงษ์ทอง. 2539. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความมั่นใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านเบนชะโด เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เอษณีย์ ถัตรวิทยานนท์. 2537. ผลของการเข้ากลุ่มฝึกความรู้สึกไวที่มีต่อความมั่นใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศรีพฤฒา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาษาอังกฤษ

- Bandura, A. 1977. Social learning theory. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Bar-Tal, D. 1976. Prosocial Behavior: Theory and Research. New York: Hallsted.
- Chimezie, A. 2005. Relative effectiveness of values clarification and symbolic modeling in enhancing the moral values of adolescents in selected nigerian schools. Journal of research on christian education [Online]. Available from: <http://search.ebscohost.com>. [2009, Aug 29]
- Darley, J., & Latane, B. 1970. The unresponsive bystander: Why doesn't he Help ?. New York: Appleton century-Crofts.
- Eisenberg-Berg. ed. 1982. The Development of Prosocial Behavior. New York: Academic Press.
- Eisenberg, N., Carlo, G., Murphy, B., & Vancourt, P. 1995. Prosocial development in late adolescence: A longitudinal study. Developmental Psychology 66: 1179-1197.
- Eisenberg, N., Miller, P. A., Shell, R., McNalley, S., & Shea, C. 1991. Prosocial development in adolescence: A longitudinal study. Developmental Psychology 27: 849-857.

- Eisenberg, N., Shell, R., Pasternack, J., Lennon, R., Beller, R., & Mathy, R. M. 1987. Prosocial development in middle childhood: A longitudinal study. Developmental Psychology 23: 712-718.
- Gena, A., Couloura, S., & Kymissis, E. 2005. Modifying the affective behavior of preschoolers with autism using In-Vivo or video modeling and reinforcement contingencies. Journal of Autism and Developmental Disorders [Online]. Available from: <http://search.ebscohost.com>. [2009, Aug 29]
- Hoffman, M. L. 2001. Empathy and moral development: implications for caring and justice. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jon, R. 2005. Gender differences in the relationship between empathy and forgiveness. The Journal of Social Psychology [Online]. Available from: <http://search.ebscohost.com>. [2009, Aug 29]
- Kohlberg, L. 1976. Moral stages and moralization: The cognitive developmental approach. In T. Lickona (ed.), Moral development and behavior: Theory, research, and social issues, pp. 31-53. New York: Holt.
- Mussen & Eisenberg-Berg. N. 1977. Roots of Caring, Sharing, and Helping. San Francisco: Freeman.
- Piaget, J. 1932. The moral judgment of the child. New York: Macmillan.
- Rachel, B., Nancy, W., & Mark, S. 2009. The influence of electronic sound effects on learning from televised and live models. Journal of Experimental Child Psychology [Online]. Available from: <http://search.ebscohost.com>. [2009, Aug 29]
- Richard, E., & Charies, R. 2007. Benefits and challenges of using live modeling to help preservice teachers transfer technology integration principles. Journal of Computing in Teacher Education [Online]. Available from: <http://search.ebscohost.com>. [2009, Aug 29]
- Robert, B., Ross, D., & Robert, D. 1977. Imitation of live and televised models by children one to three year of age [Online]. Available from: <http://search.ebscohost.com>. [2009, Aug 29]
- Stephanie, C., Michelle, M., Maria, T.M.S. & Etienne, M. 2008. Dispositional forgiveness among adolescents. Journal of Developmental Psychology [Online]. Available from: <http://search.ebscohost.com>. [2009, Aug 29]
- Stuab, E., 1979. Positive Social Behavior and Morality. Vol. 1 & 2. New York: Academy Press.